

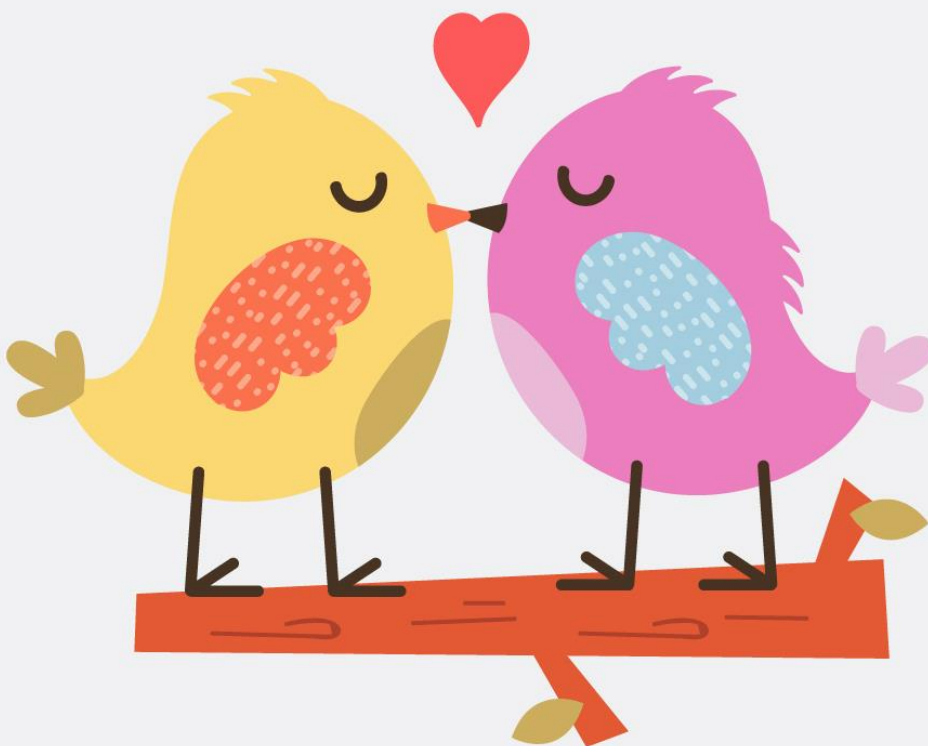

משרד החינוך
מנהל פדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

נשיקה בכיס

תהליכי פרידה וקליטה בגן
תשפ"ב

נשיקה בכיס // שלומית כהן אסיף

קח את הנשיקה
שומר אותה בכיס.

אם תלך לאבוד
אם מישהו ירביץ
אם משהו יכעיס
יש לך נשיקה בכיס.

אם תהיה עצוב
אם דמעה של גשם
תרקוד לך על הריס
יש לך נשיקה בכיס.

מעברים מקרוב ומרחוק

פתיחת שנת הלימודים מאופיינת בשמחה ובהתרגשות לקראת המעבר וההתחלה החדשה.

הימים הראשונים בגן הם מקור להתרגשות לילדים, להורים ולצוות הגן משמעותיים מאוד.

כמו בכל שנה, גם השנה יתקיימו בתחילת השנה תהליכי היכרות והסתגלות למסגרת הגן.

אתן, הגננות, מכירות ויודעות כיצד לקיים תהליכים אלה במקצועיות וברגישות. בפתח שנה זו נקדיש יתר תשומת לב לתהליכים אלו.

לפניכן הצעה לפעולות ושגרות, שיאפשרו לילדים "להחזיק נשיקה בכיס", כלומר: פעולות שהגננת וההורים יכולים/ות לעשות לפני הכניסה לגן ועם הכניסה אליו, על מנת להקל על תהליך הפרידה.

בעמודים הבאים תוכלו למצוא **מספר עקרונות לתהליך הסתגלות מיטבית.**

בהצלחה!

"נעים להכיר"

הגנת מבססת היכרות עם הילדים

איסוף נתונים משמעותיים מתוך השיח עם ההורים.

שליחת שאלון להורים, אודות הילדים לשם הרחבת המידע והעמקת ההיכרות.

התבוננות בילד בחלקי היום השונים, בפעילויות שונות ובאינטראקציות עם הילדים והמבוגרים, על מנת ליצור קשר, להכיר, להבין ולתת מענה מותאם.

שיח עם כל ילד באופן פרטני או בקבוצה קטנה, במהלך שהות הילדים בגן. השיח יהיה מתעניין ואמפתי לתחושות, רגשות. לדוגמה "אני רואה שאת אוהבת לשחק עם... תספרי לי עם מי עוד את רוצה לשחק?", "מה הדבר שאת אוהבת לעשות עם ההורים?", "מה שתית היום בבוקר?", "מי עזר לך להתלבש הבוקר?" וכו'.

שימוש במגוון כלים מתווכים ואמצעים השלכתיים - לדוגמה, בעזרת משחק, בובה, תמונות וכו'.

הגנת תחשוב על פעולות משותפות להורים ולילדים בפתח הגן, לדוגמה: יצירה בכניסה לגן – הגנת תעמיד בכניסה לגן שולחן ציור/ מדבקות וכו'. הילד והוריו יצירו ציור עבור הגן, וכך הילד יוכל להיכנס לגן עם הציור שצייר.

שמירה על הרצף

בגיל הרך הלמידה מתרחשת באמצעות משחק, הנאה, חוויות אותן חווים הילדים ואינטראקציות בין אישיות. נרצה ליצור רצף בין חוויות הילדים, המתרחשות בבית, לבין חוויות הילדים המתרחשות בגן באמצעות: סיפורים, בובות, משחקים ושירים מוכרים וכו'. פעולות של הגננת והצוות ליצירת רצף זה יגבירו את תחושת ביטחון של הילדים, יעניקו להם חוויית היכרות ויציבות ויאפשרו להם "להרגיש בבית" גם בגן.

פעולות לדוגמה:

- **חפץ מעבר** – בימים הראשונים כדאי לאפשר לילדים להביא חפץ אהוב ומוכר מהבית (צעצוע, משחק, בגד). חפץ מעבר מעניק תחושת ביטחון, מפחית חרדה ומסייע לילד ליצור קשר בין המוכר לחדש.
- **שימוש בדברים מוכרים לילדים** – תמונה של הילד, של חיית מחמד, של פינה בבית, הקלטה קולית של מישהו קרוב, פתק בתיק האוכל - כל אלו יכולים לסייע לילד להרגיש בטוח יותר ונינוח. כמו כן, ניתן להקים בגן 'פינת-הבית' עם חפצים ביתיים כמו לדוגמה טלפון בו אפשר לשוחח עם אמא, אבא, סבתא, סבא, אח וכו'.
- **הפקת סרטון שישלח לבתי הילדים טרם יום הלימודים הראשון** - בסרטון הגננת והצוות יספרו על עצמן, הגננת תופיע עם מסיכה וללא מסיכה (בהתאם להנחיות משרד הבריאות), יחד עם בובה שתקבל שם ותפקיד תציג הגננת לילדים את מבנה הגן, תספר על המגירה האישית של כל ילד/ה, תראה את מסלול הכניסה לגן, תשיר שיר, תספר סיפור ועוד. ביום הראשון ללימודים הגננת תפגוש את הילדים ותשוחח עמם יחד עם הבובה בה השתמשה בסרטון. בהמשך נוכל להקרין את הסרטון שוב במהלך הימים הראשונים בגן, כדי ליצור חיבור בין הציפיות ובין מה שקורה בגן בפועל... שאלות לדוגמה: מה חשבתם לפני שהגעתם לגן? האם מה שחשבתם אכן קורה? כמו כן נעודד את ההורים לצפות בסרטון שוב יחד עם הילדים כדי ליצור תחושת רציפות וקשר.
- **טקסים ושגרות** - הקראה חוזרת של שיר או סיפור, שיח יומי עם בובות יד קבועות, בימים הראשונים לתחילת השנה. (כאמור, אפשר גם לחזור על הקרנת הסרטון) החזרתיות, כטקס, תאפשר יצירת רצף ושגרה בגן.
- **שיתוף** - שיתוף הילדים בסדר יום הגן, מה יהיו הפעולות, את מי יפגשו.

פיתוח תחושת מסוגלות

חשוב לחבר את הילדים לכוחות שלהם באמצעות מודעות להצלחות קטנות אותן צברו במשך היום וכן לסייע להם לזהות את היכולות שלהם. לדוגמה:

הגננת תחלק לכל ילד מדבקת לב **ותשאל את ילד על הצלחה שהייתה לו במשך היום**, חשוב להזכיר לו את הצלחותיו ותשבח אותו עליהן - התנהגות עצמאית, יוזמה, פנייה אל הצוות, משחק, עזרה לחבר, התפייסות, יצירתיות.

מילים טובות – הגננת תרבה במשוב חיובי אפקטיבי על עשייה קטנה כגדולה "ציירת נפלא", תחמיא לילדים על מאמץ וכוונה כמו גם על פעולה ועשייה ותרעוף עליהם מילים טובות ומתפעלות.

שאלות מומלצות לשיח עם הילדים בנושא – "הגעת ללגן, אני כאן":

1. איך אני מרגיש/ה בבוקר כשאני נפרד מההורים?
2. מה ומי עוזרים לי להיכנס ללגן בשמחה?
3. מה הדבר הראשון שאני כבר מחכה לעשות כשאני נכנס ללגן?

שיח רגשי בגן

כבר מהימים הראשונים רצוי לבסס בגן שגרת שיח רגשי; לבטא רגשות, לתת מקום למנעד הרגשות, להיות סבלניים לקצב האישי של הילדים ושלק, הגננת. סבלנות ורגישות יסייעו לך לשמור על עצמך ועל ילדי הגן ולבסס התחלה טובה ומיטיבה.

הגננת תשתף ברגשותיה: "אני מתרגשת" / "שמחה" / "מחכה לכם בקוצר רוח" / "סקרנית להכיר אתכם" / "הבוקר, לפני שהגעתי הרגשתי" וכו'. באופן זה, הגננת והצוות יהוו דוגמה (מודלינג) לשיח על רגשות ותחושות.

מדי בוקר **כל ילד יקבל מדבקה** (אפשר מדבקת לב) ויספר מה שלומו הבוקר, מה ירצה לעשות היום.

במפגש סוף יום **כל ילד יספר מה שלומו** - מה היה נעים בגן, עם מי היה נעים לשחק... עם מי ירצה לשחק מחר וכו'.

אם יש צורך, אפשר להשתמש ב**מחזקים** כמו מחמאה, מדבקה, מדליה וכו'.

הגננת תשתמש ב**תמונות של ילדים** עם הבעות פנים, המביעות רגשות שונים ויחד עם הילדים ישימו את הרגש ויספרו איפה ומתי הרגישו ככה, באיזו סיטואציה עם מי וכו'.

"ריטואלגן" - הגננת תייצר טקס - ריטואל המאפשר שיח רגשי בבוקר, בסיום היום, כמו לדוגמה הילדים יספרו לבובה - מה שלומי הבוקר? נעשה פרצוף של רגש (שמח, עצוב, מתרגש וכו').

"תיאורי מקרה" - ילד אחד התקשר אלי בערב וסיפר לי ש... לילדה אחת היה ממש קשה - בואו ניתן לה עצות...

סיפורים וספרים על ילדים וילדות שנפרדו מההורים או על פרידות באופן כללי:

"נשיקה בכיס" / שלומית כהן אסיף

השיר "נשיקה בכיס" מאפשר הזדהות עם מצב רגשי ושיח רגשי מתווך על ידי הגננת. שיתוף הילדים בשאלות כגון: "מה הייתם מציעים לילד בשיר כדי להתגבר?", או "באילו מקרים נוספים יכול הילד להוציא את הנשיקה מהכיס?" בעקבות השיח אפשר לזמן לילדים חומרי יצירה וליצור "כיסים". הילדים יוכלו לבחור דמויות שאליהן ישלחו נשיקות מתוך הכיס - אימא, אבא, חבר טוב, סבתא, סבא ועוד.

"ליאור בכה כשאמא הלכה" / שולה מודן (1987)

בעקבות הסיפור ניתן לשאול:

- אם היית הגמד מרגיע גיע, איך היית מרגיע את ליאור?
- איך הגמד המרגיע גיע יכול לעזור לך?

מקורות נוספים:

"וזוהי רק ההתחלה..." – תחילת שנת הלימודים בגני הילדים